

**Български
П.Е.Н.-център**

Основан 1926

9/2007

**Bulgarian
PEN Centre**

Founded 1926

120 ГОДИНИ ОТ
РОЖДЕНИЕТО
НА ГОЛЕМИЯ
БЪЛГАРСКИ
ПОЕТ

Димчо Дебелянов
(1887- 1916)

THE 120th
ANNIVERSARY
OF THE GREAT
BULGARIAN
POET

Dimcho Debelyanov
(1887-1916)

ЧЕРНА ПЕСЕН

Аз умирам и светло се раждам -
разнолика, нестройна душа,
през деня неуморно изграждам,
през нощта без пощада руша.

Призова ли дни светло-смирени,
гръмват бури над тъмно море,
а подиря ли буря - край мене
всеки вопъл и ропот замре.

За зора огнеструйна копнея,
а слепи ме с очите си тя,
в пролетта като в есен аз крея,
в есента като в пролет цъфтя.

На безстрастното време в неспира
гасне мълком живот неживян
и плачът ми за пристан умира,
низ велика пустиня развян.

SOMBRE SONG

I die and in light I am born again -
In discord my soul takes delight.
I'm building all day without pausing
And grimly destroyng all night.

If clear sunny weather I summon
A thunderstorm breaks out at sea.
If thunder I'm after, the rumbling
And buffeting suddenly cease.

I pray for skies in the morning
But blindness the rising sun brings.
I fade in the spring but in autumn
I blossom as if it were spring.

In passionless time's endless ages
A life never lived pines alone
And my dying plea for a heaven
Across a great wasteland is blown.

DIMCHO DEBELYANOV

SECRET SIGHS

To go back home again retracing
Your footsteps when the light is failing
And night is in soft arms embracing
Unfortunates their fate bewailing.
From weary shoulders to be shaking
The burden grievous times bequeath you.
To step into the courtyard, waking
The joy of her who longs to see you.

Then to be met in the old doorway,
To place on her frail breast your forehead
And bask in smiles as kind as always.
While softly saying: "Mother, mother..."
To view the room that's so familiar.
Your final resting place and haven
And in the silence there to whisper.
Upon the ancient icon gazing:
"I come to await the peaceful moment
Of sunset when my days are over..."

* * *

O secret sighs of a sad roamer
Who idly dreams of home and mother!

MEDAL

When bored or tired of dispensing
the wisdoms of his special brains,
a king decides to take a rest
and forget the burdens of his reign,
he has his men prepare a feast
for courtiers, noblemen and priests.

When the gaities reach their height
the king gets up from his royal place,
and with a wily smile on his face
he spits with all his regal might
in the direction of his guests,
but no one present feels distressed.

The festive hall is filled with tension
and each eye follows with attention
the course of the majestic spit,
to see whose lucky face the spit will hit,
for they know (it's a custom old)
that it will turn into a medal of gold.

A MAN KILLED

He's our enemy no more –
those of them still left alive
scattered on a storming wave
somewhere to the distant shore.

In a sunken ditch he lies,
reconciled to his despair,
pale and silent, he may stare
into deep and cloudless skies.

There upon the leaden mud
which the warm, south breezes rake,
senselessly his letters shake,
streaked and blotted with his blood.

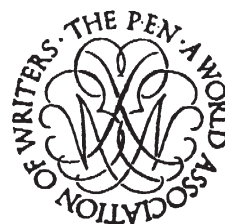
Who is he? And what brave cry
called this man so far away,
here, on our triumphant day,
not to conquer but to die.

His poor mother's hand above:
did you, in ashen misery,
caress and soothe him tenderly,
easing him with words and love?

Foolish grief, stupid grief,
in these cruel times of hate!
Was it not his pointless fate
to lose his life while taking life?

Was it love he wished to spread
when he set off to the war? –
No, he'll squander nothing more,
our enemies are not the dead.

Translated by Donna and Kevin Ireland

*Конгресът в Дакар. Председателят на Българския П.Е.Н. в разговор с делегатите: Вида Огнянович (Сърбия), Тарик Гюнерсел (Турция), Ката Кулавкова (Македония), Хосе Мариа Пас Гаго (Испания).
The congress in Dakar. The president of the Bulgarian PEN and the delegates Vida Ognjenovic (Serbian PEN), Tarik Gunersel (Turkish PEN), Kata Kulavkova (Macedonian PEN), Jose Maria Paz Gago (Spain).*

Георги Константинов

**БЪЛГАРСКАТА ЛИТЕРАТУРА И
НОВОТО ВРЕМЕ**

(Слово пред конгреса на П.Е.Н. в Дакар, 2007)

Госпожи и господа, драги колеги по перо,

Писателите са самотни хора, но те са самотни рицари на човешкото разбирателство. Добрата книга има различни места на раждане и тя следва своя път, независимо от политики и граници. Ние имаме нелесната съдба да бъдем писатели на Балканския полуостров, където се кръстосват немалко политически и икономически проблеми. Книгите, които пишем, убеден съм в това, играят важна роля в човешкото разбирателство между хората, живеещи в тази част на Европа. Искане ми се да вярвам, че най-талантливите български книги спомагат за добрия духовен климат не само у нас, но и отвъд нашите граници.

Ако потърсите България на европейската карта, ще се окаже, че не е трудно да я откриете — на юг от голямата река Дунав, в средата на Балканския полуостров. България е нормална по размери европейска страна — с почти 8 милиона население, с богата история и древна култура. Със свой стремеж за демократично развитие, с нови духовни и икономически амбиции. Знаете, че неотдавна нашата държава стана членка на Европейския съюз. Ние сме убедени, че имаме своя самостоятелна стойност, своя национална идентичност в голямото ев-

Gueorgui Konstantinov

**THE BULGARIAN LITERATURE AND THE
MODERN TIME**

(Speech at the PEN congress in Dakar, 2007)

Ladies and Gentlemen, dear Friends and Penmen,

Writers are lonely people, but they are lonely knights of the human understanding. We have the unenviable fate to be writers from the Balkan Peninsula, which is riddled with political and economic problems. The books we write — and I am convinced in this — play a major role in human understanding. I believe that they assist in the establishment of favourable spiritual atmosphere not only at home, but beyond our boundaries as well.

If you look for Bulgaria on the map of Europe, you won't find any difficulty to detect it — it lies south of the river Danube, right in the middle of the Balkan Peninsula. Bulgaria is an average-sized European country, with a population of almost eight million people, with a rich history and ancient culture. A country striving to further its democratic achievements and pursuing new cultural and economic goals. You probably know that recently Bulgaria became a member of the European Union. We are convinced that we have our own significance and our own national identity among the large European family. I already mentioned the ancient Bulgarian culture — it is a well-known fact that Bulgaria is the homeland of the ancient Thracian art, that the Orpheus myth was born amid the hills of our

ропейско семейство. Вече споменах за древната ни култура — знае се, че България е земята на древното тракийско изкуство, че от нашите планини е тръгнал митът за Орфей, че още в 9-ти век кирилицата е обявена за официална азбука в българската държава.

Многообразен и динамичен е българският литературен живот от по-ново време. Пример за казаното е творческата история на Българския П.Е.Н., който съществува от близо 82 години и през всички тези десетилетия е обединявал най-видните български писатели. Създаден в началото на 1926-та година, българският център е участвувал в почти всички конгреси на П.Е.Н. след Първата световна война: в Осло, Барселона, Лондон, Дубровник, Париж, Виена и другаде. Той успя да оцелее и през “горещата” Втора световна битка, и през студената война. Във време, когато желязната завеса разделяше света на две непримирими части, членовете на Българския П.Е.Н. използваха, с помощта на своята организация, всяка възможност за творческо сътрудничество с колегите си от цял свят.

Моето име е Георги Константинов. От началото на новия век съм председател на Българския П.Е.Н. - център. Тук е и българският поет и преводач Бойко Ламбовски.

Ние сме тук, за да ви кажем, че българската литература е жива и вдъхновена. Тя продължава да бъде малък спасителен остров сред икономическите предизвикателства и политическите ветрове, тя е истински опонент на елементарния прагматизъм, който често се изправя пред нас. Нашето демократично общество не е съвършено, тревожат ни редица житейски проблеми. Въпреки трудностите от всякакъв характер, нашата литература — поезия, проза, литературна есеистика — не спира своя диалог със днешния читател. Особено ни радва пролетният прилив на младото поколение писатели, които допринасят значително за обогатяването и разширяването на литературните ни хоризонти. Близо една трета от членовете на Българския П.Е.Н. - център са млади хора.

Искам да благодаря на моите колеги по перо от П.Е.Н.-центровете на Португалия, Македония, П.Е.Н.-Есперанто и разбира се от Българския П.Е.Н. — които подкрепиха възможността моето име да бъде включено в списъка на кандидатите за членове на Борда на Международния П.Е.Н. Възприемам тази номинация като знак на уважение към дългогодишната дейност и полезна творческа работа на Българския П.Е.Н.-център.

Изпълнявам приятното задължение да се представя с малко повече думи. Вече казах, че съм председател на Българския П.Е.Н. - център от началото на този век. Същевременно съм директор на известното у нас литературно списание “Пла-

mountains, that as early as the ninth century the Cyrillic letters were proclaimed the official alphabet of the Bulgarian State.

The Bulgarian literature has contributed a lot to mould our identity through the centuries, but it has been particularly active in recent times. A convincing example in this respect is the creative history of the Bulgarian PEN centre. I will take the opportunity to recall only one fact — that it has lasted for almost eighty-two years and throughout these decades it has been the uniting focus of the most prominent Bulgarian writers. Established at the beginning of the year 1926, the Bulgarian PEN centre has attended almost all PEN congresses after the First World War, namely those in Oslo, Barcelona, London, Dubrovnik, Paris, Vienna, etc. It has managed to survive in the cruelest days of the Second World War, as well as the cold war. In times when the Iron Curtain divided the world into two irreconcilable parts, the members of the Bulgarian PEN Centre through their own organization have been seeking chances to establish links of creative cooperation with their colleagues from all over the world.

My name is Gueorgui Konstantinov. In Bulgaria I am known as author of a number of poetry and prose books. As from the beginning of the new century I am president of the Bulgarian PEN centre. Here I am accompanied by another Bulgarian poet and translator Boiko Lambovski.

Here, before you, we would like to stress that the Bulgarian literature is alive and inspired. It stands firmly as a fierce opponent of the rude pragmatism, which confronts us on a daily basis. Our democratic society is not in a perfect shape, a lot of social problems remain unsolved. But the Bulgarian literature has a strong heart and conducts a fluent communication with the contemporary reader. We are especially glad to have an influx of young aspiring writers, who do their best to boost up the diversity and the creative tonus of our modern literature. Almost a third of the members of the Bulgarian PEN centre are young people.

I would like to thank my PEN-colleagues from the Centers of Portugal, Macedonia, PEN-Esperanto and, of course, from Bulgaria, who supported the opportunity for my name to be included in the list of candidates for the Board of the International PEN. I accept this nomination as a gesture of respect for the long and active years of creative and valuable work, done by the Bulgarian PEN centre.

As I already mentioned, I am president of the Bulgarian PEN Centre since the beginning of this century. At the same time I am also chief editor of the famous “Plamuk” (“Flame”) literary magazine, engaged in publishing mostly young authors. Besides, the magazine keeps world literature in the focus of its attention, dedicating special issues to various literatures, such as the Austrian, the German, the Greek,

мък”, публикуващо творби предимно на млади автори. Списанието издава и специални броеве за литературата на други страни. Досега сме публикували броеве, посветени на австрийската, немската, гръцката, португалската, холандската, белгийско-фламандската, сръбската, френската, индийската, шотландската, уелската, словашката и други литератури.

Участвувал съм в почти всички конгреси на Международния П.Е.Н. в последните 6-7 години. Повече от 15 български писатели са участвували и в различни международни П.Е.Н.-конференции и литературни кръгли маси: в Солун, Блед, Братислава, Охрид, Букурещ, Скопие, Димитровград (Сърбия) и другаде. Сега българският център е планирал да проведе през април 2008 ПЕН-конференция на видни писатели от балканските страни в нашата столица София.

А моето лично литературно творчество включва повече от 30 книги с поезия и десетина прозаични книги за деца. Някои от тях са преведени на френски, немски, руски, украински, полски, македонски и други езици.

В моята родина съм известен преди всичко като поет и затова ще напомня своето лично мото: “Животът ми не е поезия, но поезията е мой живот”. Мисля, че поетът живее с всички вълнения на земния живот, но има дарбата да поглежда на света по-отвисоко и по-всеобхватно, даже “от птичи поглед”. Метафорично казано — бих сравнил поетическото вдъхновение с птица, кацнала за момент на зеленото дърво на живота. Имам и такова стихотворение, което се нарича “Дърво и птица”.

Позволете ми да ви прочета, като финал на представянето ми тук, това кратко стихотворение.

ДЪРВО И ПТИЦА

Две трептящи крила
върху тънкия връх на дървото.
Птицата сякаш лети,
а всъщност е кацнала там.
Несигурно място за одих,
люлеещ се пристан,
но птицата чувства опора
в случайния танц.
Усеща под своите нокти
листата,
стеблото,
неспирния сок на земята,
дълбокия пулс на света...
Вълшебен миг,
Когато птицата има корен,
а дървото —
крила.

Благодаря за вниманието.

the Portuguese, the Dutch, the Belgian-Flemish, the Serbian, the French, the Indian, the Scottish, the Welsh, the Slovak and many more.

As a president of our Centre, in the last six or seven years I have taken part in almost all congresses of the International PEN. Many of our PEN writers have participated in different international PEN meetings in Brussels, Belgrade, Bled, Bratislava, Ohrid, Dimitrovgrad (Serbia), etc. In April of 2008 the Bulgarian PEN is to hold a PEN conference of prominent writers from the Balkans countries in Sofia.

As to myself, I must say that my personal work includes more than thirty poetical books and about ten prose books for children. Some of these have been translated into French, German, Russian, Ukrainian, Polish, Macedonian and other languages.

In my country I am known mainly as a poet and here is my motto: “My life is not poetry, but poetry is my life”. A poet is he, who throbs with the pulse of his own time and has the gift to see the world from afar and from above, from a bird’s eye view. Metaphorically speaking I would compare poetical inspiration with a bird, that has perched for a while on the green tree of life. And I have such a poem, which is called “A tree and a bird”.

At the end of my personal presentation, please, let me read this short poem here to you.

A TREE AND A BIRD

A pair of fluttering wings
On the thin top of the tree.
The bird seems to be flying,
While, in fact,
It is perched there.
A place, insecure for rest,
An undulating pier,
But the bird finds support
In the chance dance.
It feels with its claws
The leaves
An the stem,
The incessant sap of the earth,
The deep pulse of the world...
A magic instant,
When
The bird has roots,
And the tree
Has wings.

Thank you for your attention.

ВЪТЪО РАКОВСКИ

ИЗКУСТВОТО НА ЛИТЕРАТУРАТА — ИЗКУСТВО НА ОБЩУВАНЕТО СЪС СВЕТА

(Изказване на П.Е.Н.-конференция в Охрид, септември, 2007 г.)

Литературата е едно от най-възвишените изкуства на света, различно от останалите и това е така, защото то единствено борави с думите, с буквите. То единствено прониква в душите на хората, отразява техния живот в образи и действия, превръща техните съдби и драми в прероден живот, възкресен, усъвършенстван, показан такъв, какъвто е в реалността, превръща нещата от света в жива фотография за разлика от изобразителното изкуство, от музиката, от театъра. Думите, художествените превъплъщения на човешките характери, извайването на техните образи такива, каквито са в действителност, емоционалните им преживявания, които в по-специфичното поетично изкуство намират израз вътрешните вълнения на човека. Ботев, Яворов, Лилиев и Дебелянов, Багряна и Валери Петров са блестящ пример за това.

Боготворя това изкуство, което ни рисува живота в движение и което показва живота не само такъв, какъвто е, но и такъв, какъвто трябва да бъде. И това е моралната роля на това изкуство. Прибавени към населението на света, живите образи на героите от художествените произведения — романи, повестите, разказите — увеличават двойно жителите на света, те са вторият, по-извисен етаж в къщата на човечеството. Там е съхранен духът на времето, на различните епохи, през които е минало нашето човечество.

Ние не бива да забравяме това, че Тургенев и Достоевски са още живи в своето творчество, живи са Хемингуей и Иво Андрич, Ян Неруда също е жив със своя художествен свят, който е сътворил, че Пастернак и Солженицин са ни завещали творби, увековечили в тях едно друго време, в което задухът на диктатурата ще ни напомня дълго още този отминал свят. Такива автори имат и българската и македонска литератури, чешката и словашката, сръбската и словенската литература. Чешката литература има един Милан Кундера, който отдавна пише на френски, но книгите му са пълни с типично чешка атмосфера и това не му пречи до постигане световно признание, Иржи Груша, който отдав-

на пише на немски, но е съхранил в своите произведения чешкия манталитет, характер и атмосфера в своите творби и, разбира се, и родният му език, и чуждият го правят широко популярен. Проблемът на малките народи е именно този, че книгите им са написани на малко по-непопулярни езици. Нима известният чешки белетрист Бохумил Храбал не е много по-добър от много писатели, известни благодарение на своя роден език, нима Йордан Радичков, един блестящ български разказвач, не заслужава по-широко европейско и дори световно признание. И той не е единствен. Българската литература има също своите духовни фаворити. Ние носим в духа си живи образите, създадени от нашите класици Йордан Йовков и Елин Пелин, от Димитър Талев и Димитър Димов, от Павел Вежинов и Емилиян Станев, от споменатия вече Йордан Радичков и Николай Хайтов.

Проблемът е, че литературите на малките народи си остават малки и незабелязани или трудно забелязвани литератури, въпреки специфичната си стилистика, въпреки онова, което техният народ е създавал като ярко за народа му художествено творчество, което заслужава по-голямо, по-високо признание.

И тук възниква въпросът за взаимното общуване на литературите, за което много помага Международният П.Е.Н., помагат конгресите и конференциите на П.Е.Н., преводите на художествени творби от един език на друг. Общуването на Българския и Македонския П.Е.Н. особено през последните години е едно доказателство за това. Антологията на българската поезия на македонски и Антологията на македонската поезия на български допринесоха много за опознаването на нашите две литератури, както и бюлетинът на Българския П.Е.Н., който излиза на български и английски и публикува творби на известни български поети и белетристи на двата езика.

Художественият превод осъществява връзка между литературите на света. Ние можем да се похвалим с блестящи преводачи, които постигат равност-

тойни на оригинала преводи от чужди езици и обратно на чужди езици. Така стигна до света и предложена за Нобелова награда Елисавета Багряна — голямата поетеса на XX век.

Някога, когато още няхаме Съюз на преводачите в България Съюзът на българските писатели изпращаше млади членове на Съюза да усвояват чужди езици, да се запознават със съответната чужда литература и да я превеждат на своя език. Бях един от тях и аз, изпращан периодично в някогашна Чехословакия. Издадох през годините не една антология на чешка и словашка поезия и представих повече от петдесет чешки и словашки автори със самостоятелни книги, излезли на български — Карел Хинек Маха и Янко Крал, Витезслав Незвал и Ярослав Сайферт, Константин Бибъл и Иржи Волкер до Яна Щроблова, Карел Шиктанц и Карел Крил.

Общуването на литературите в света все повече се засилва и разширява. Взаимните влияния между тях могат да допринесат за двустранно обогатяване съответно на поезията или на белетристиката с нови художествени средства и похвати, с нови хрумвания, с нова стилистика. И това може да стане и с интензивната подкрепа на П.Е.Н.

Живеем в един свят, който все повече се разширява и разнообразява и все повече предлага на литературата нови идеи, необичайни ситуации и човешки отношения, живи романи и жива поезия. Трябва само да ги препишем, за да ги превърнем в живо изкуство и да ги преведем на всички езици, за да общуват със света.

Точно това иска светът от нас.

Светът, който помни, че “В начале бе Слово”.

The 73rd PEN International Congress
Meridien President Hotel, Dakar, Senegal
From July 4th to July 11th, 2007

9 July 2007
Protocol for Network among
Balkan PEN Centres:
We agree on establishing a network
for literary cooperation.

Tan Güner
Tanuk Güner
President
Turkish PEN
tguner@gmail.com

VIDA OGMJENOVIC
SERBIAN PEN
VIDAO@EUNET.YU
OGMJENOVIC

TONJE PERŠAK - SLOV. PEN
slopec@pnet.arnes.si
ARNES

KATA KULAVKOVA
MACEDONIAN PEN
Korkoratyjce@side
poetics@sonet.co
Macedpen@eunet.com

Georgij Konstantinov
president of Bulgarian PEN
kaini@mail.vol.bg
GSM: 0895967264

BASRI CAPRIQI
President
KOSOVA PEN CENT
bcapriqi@yahoo.com
kosovapen@hotmail

Споразумение за сътрудничество между балканските П.Е.Н. центрове.

ЛИАНА ДАСКАЛОВА, поетеса, родена в Перущица в 1927 година. Публикувала е повече от 20 книги за деца и над 30 за възрастни. Приказките *Ключ към бащината къща* са наградени от Министерството на образованието. Получила е престижната награда “П.Р. Славейков”. Носител е на почетен диплом “Ханс Кристиан Андерсен”. Има издадени книги в Русия, Франция, Унгария, Турция, Гърция и Словакия.

LIANA DASKALOVA, a poetess, born in Perushtiza in 1927, has published over 20 books for children and more than 30 for adults. She was awarded the “P.R. Slaveikov” prize by the Ministry of Education for her collection of fairy tales *Key to the Father’s Home* and was granted the Hans Christian Andersen Certificate of Honour. Some of her other works have been awarded by The Bulgarian Union of Writers and The City Council of Sofia.

Her works have been published in Russia, France, Hungary, Turkey, Greece and Slovakia.

СЛЪНЦЕПОКЛОННИЦА

Слънце-слънчице, аз съм твоя поклонница
от косите до точетата огряна.
Всеки твой лъч е за мене колонка,
по която се вия като лиана.

Аз съм цялата топла, аз съм пронизана
от лъчи, от изгарящо слънчево щастие,
аз съм облечена в слънчева риза
като слънчева невеста.

Слънце-слънчице, аз не знам да се кланям,
аз вървя по света като лъч отвесен.
Дигам нагоре своите длани
като ваза, поднасяща моята песен.

И съзирам аз своята кост, своите вени,
сякаш виждам своята рентгенова снимка.
Под лъчите ти силни, ултрачервени
аз се стапам като принцеса-невидимка...

Аз се стапам, ще стана съвсем невидима
като клонче трептящо, попаднало в огън.
Може би много крехко съм аз иззидана,
може би твоят пламък гореше премного...

И когато съвсем изгоря и изчезна,
мое слънце,
изгрей сутринта много рано!
Виж по мойта колонка — един лъч от
поезията —
как се качва една нова друга лиана...

HELIOLATRESS

My worship and my praise
belong to you. O Sun,
and like a liana I entwine
around each one of your rays.

I am all warmth and light.
I am happiness extreme,
and like the bride of the Sun,
I am dressed in sunbeams.

Sun. O my Sun, I am upright
like your rays, and I feel strong
when I raise my hands towards you
to offer you my humble song.

I see my bones and my veins
as if I see my own X-ray.
Under your ultraviolet light
I dissolve into the sunny day.

I dissolve and then I disappear
like a twig in a flaming fire.
Am I too weak, or you too strong?
Or do I succumb to my heart’s desire?

When I am no more, dear Sun,
rise early in the morning,
and then you’ll see
a new liana yearning for thee,
and this will be my poetry.

МОЯТА РОДИНА

Моята Родина е между Запад и Изток.
Моята родина е на един меридиан
между легендата и истината,
тя е приказка и откритие,
тя лежи в океан
на вековен фолклор и космична фантазия.
Моята родина е между Европа и Азия,
едновременно мургава и светлоока,
песнопойка край огъня,
със звездите приятелка...

Моята Родина е на юг.
Затова, когато пеем,
гласът ни трепери.
Когато танцуваме,
треперят телата ни.
Когато се смеем,
трепти светлината.

Жените, когато наливат вода,
вият снага — поръсени пламъци.
Мъката ни разтърсва земята
и героите падат като звезди.

Моята Родина е роза от планини.
Леки сенки като аромат летят на север,
там, където вековният сняг се таи —
фантастичен бял замък на нашата древност.

Моята Родина е хляб и луна.
На стъблото на Дунав — едно нежно цвете.
От каква материя е моята страна?
Моята Родина е само от светлина,
само от любов — като сърцето ми...

MY MOTHERLAND

My Motherland lies between the east and the west
on the meridian of truth and legends.
It is rich in fairytales and discoveries,
it is a treasury of folklore and of cosmic aspirations.
My Motherland lies between Europe and Asia.
My Motherland is a girl, swarthy and blue-eyed,
who sings by the fire at night,
and is a friend of the stars in the skies.

My Motherland is in the south.
That is why our voices vibrate
when we sing,
our bodies vibrate
when we dance,
and light vibrates
when we laugh.

Women sway gracefully
on their way to the water spring -
they are like fire sprinkled with water.
Our earth is sorrow-stricken,
and our heroes fall like stars.

My Motherland is a morning rose.
Shadows fly by like scent to the north
where amidst eternal snows stand
the fantastic white castle of our ancient past.

My Motherland is bread.
It is a moon,
a flower on the stem of the Danube.
Like my heart,
my Motherland is made
of light and love.

Българските делегати Георги Константинов и Бойко Ламбовски на конгреса на П.Е.Н. в Дакар (юли, 2007).

The Bulgarian writers Gueorgui Konstantinov and Boiko Lambovski at the congress in Dakar (July, 2007).

БОЙКО ЛАМБОВСКИ е роден през 1960 г. в София. Поет и есеист. Издал книгите: *Вестоносец 1986*, *Ален декаданс 1991*, *Едварда 1992*, *Критика на поезията 1995*, *Господ е началник на караула 1999*, *Тежка картечница преди сън 2004*. Негови стихове са преведжани на английски, немски, руски, чешки, сръбски, словенски и др. Носител е на над 20 награди за поезия, сред които "Вл.Башев", "Г. Милев", "Златен ланец" и др. Създател на "Петък-13" - форма на авторско поднасяне на поезия. Превежда поезия от руски и френски. Работи в ежедневику "Сега" в София.

BOIKO LAMBOVSKI was born in 1960 in Sofia. He is a poet and essay - writer. He published the following poetry books: *Messenger 1986*, *Scarlet Decadance 1991*, *Edwarda 1992*, *Critic of poetry 1996*, *God is commander of the guard 1999*, *Heavy machine-gun before the dream 2004*. His poetry has been translated in many languages - English, German, Russian, Serbian, Slovenian, Italian, Arabian, etc. Owner of over 20 awards for poetry, including Vladimir Bashev (1987), Geo Milev (1997), etc. He participated in many international writer competitions - in Serbia, France, Norway, Russia, Romania, Slovenia, Greece, Macedonia, etc. Creator of "Friday the 13-th" - a group for new forms in the art. He himself is translator into Russian and French, mainly of poetry. Nowadays he works in "Sega - daily", Sofia.

* * *

Марина, нашите празници ни наказват.
Нашите празници са безмилостни, екзотични
слънца.
Те изгряват внезапно и внезапно залязват,
а срамът обгаря
виновните ни лица.

Марина, нашите празници са отломъци
от времената, в които сме били богове.
Любовта е опит да си припомним,
че сме съвсем смъртни.
И не съвсем.

Затова не бива да се разминем така,
както чудото се разминава
с невярващите очи.
Нека една минута се изумим пак!
Нека една минута камбанно да помълчим!

Марина, нашите празници са нашият срам...
Те ни правят велики, а ние ги правим жалки.
Най-страшното не е, че ще остана сам.
Най-страшното е това,
че те обичам малко.

БАСНЯТА НА ДЕЛФИЙСКИТЕ ОРАКУЛИ

Денят, в който чухме
невзрачния роб Езоп,
да дрънка безсмислени притчи
пред хората на площада,
ние просто отминахме.

Денят, в който разбрахме,
че нахалният роб Езоп
ни обвинява в алчност,
ние се удивихме.

MARINA

Marina, our holidays are our punishment.
Our holidays are merciless exotic suns,
suddenly rising and suddenly setting,
and shame burns our faces.

Marina, our holidays are fragments
of the days when we were gods.
Love is a test to remind us
that we are wholly mortal.
And yet no wholly.

Which is why we must not pass each other by
as a miracle passes by
unbelieving eyes.
Let us once more, for a minute, be overwhelmed!
Let us for one minute be silent as a bell!

Marina, our holidays are our shame...
They make us great and we make them pitiful.
What's terrible is not that I am left alone.
The most terrible thing is that I love you
too little.

FABLE OF THE DELPHIC ORACLE

The day we heard
that the ill-favoured slave Aesop
was rattling on with his senseless parables
before the people in the square
we simply walked away.

The day we learned
that the impudent slave Aesop
was accusing us of greed
we were astonished.

Денят, в който убихме
противния роб Езоп,
никой не влезе в храма.

КАКТО МОЛИВЪТ ТАНЦУВА ВЪРХУ ХАРТИЯТА

Така детето къса
на куклата главата
и купола на танка
изтръгва с интерес,
на лентички нарязва
нечетения вестник
и в пясъка въздига
невиждани дворци.

Така дивакът тронав
обидено претърсва
оглозганите кости
след свършилия пир.
Така накриво гледа
заспалите си братя
и после с тор от прилеп
варовика скверни.

Така навъсва вежди
замисленият цезар,
а после прави рязък,
хипнотизиращ жест.
И градове се раждат,
и племена погиват,
и някой свива устни
скептически отстриани.

Така младежът влюбен
самотен се разхожда
и чувство — страшна сила
в гърдите му расте.

Така расте тревата.
Така расте всемирът.
Така животът бавно
танцува над смъртта.

The day we killed
the repulsive slave Aesop
no one came to the temple.

AS THE PENSIL DANCES OVER THE PAPER

Thus a child pulls off
a doll's head
and from curiosity rips off
a tank's turret,
cuts an unread magazine
into strips
and builds
castles in the sand.

Thus an uncouth savage
angrily re-examines
the gnawed bones
after a finished meal.
Thus he looks askance
at his sleeping brothers
and with droppings of bats
he defiles the limestone.

Thus does a pensive Caesar
frown and scowl
before making an imperious
hypnotic gesture.
And cities are born
and tribes perish,
and someone curls his lips
with scepticism.

Thus a young man in love
walks down a lonely path
while emotion with terrible force
grows in his breast.
Thus grows the grass.
Thus grows the universe.
Thus life with measured tread
dances on death.

Translated by Ewald Osers

ИГЛИКА ВАСИЛЕВА е родена през 1947 г. Завършва СУ “Св. Климент Охридски”. Работила е в БТА, сп. “Панорама”, в издателство “Народна култура” и в издателство “Златорог”. Превела е от английски на български Съмърсет Моъм, Л.Е. Доктороу, Енциклопедия на традиционните символи, Пол Остър, Уолт Уитман, Вирджиния Улф, Владимир Набоков, Грeъм Грийн, Хенри Джеймс, Лорънс Дърел, Айрис Мърдок, Ивлин Уо, Джеймс Джойс и др. Носител е на национални награди за художествен превод: на Съюза на преводачите в България през 1993, 1998 и 2006 г.; на Министерството на културата за принос в развитието на българската култура - през 1998 и 2004 г.; на Националната награда за художествен превод “Христо Г. Данов” през 2003 г. и 2004 г.

IGLIKA VASSILEVA was born in 1947. She graduated from Sofia University. There followed jobs at the Bulgarian News Agency, at PANORAMA - Literary Magazine - organ of the Union of Translators in Bulgaria, then at the Publishing Houses of NARODNA KULTURA and ZLATOROG. She is a prominent translator from English into Bulgarian and her CV includes such major writers as W. Somerset Maugham, E.L. Doctorow, Paul Auster, also An Encyclopaedia of Traditional Symbols, prose works by Walt Whitman, Virginia Woolf, also novels by Vladimir Nabokov, Graham Greene, Lawrence Durrell, Iris Murdoch, Evelyn Waugh and Henry James, as well as James Joyce.

Awards: of the Union of Bulgarian Translators in 1993, 1998 and 2006; of the Bulgarian Ministry of Culture in 1998 and 2004 and the National “Hristo G. Danov” Award for Literary Translation in 2003 and 2004.

ГОЛЯМОТО ЛИТЕРАТУРНО СЪБИТИЕ: ПРЕВОДЪТ НА “ОДИСЕЙ”

Защо Иглика Василева е поканена да преведе шедьовъра на Джеймс Джойс?

Отговорът може да се открие, като се прочетат следните няколко реда от творческата ѝ биография.

Преводи (хронологично):

Лив Улман: “Промяна”; **Елия Казан:** “Споразумението”; **Съмърсет Моъм:** “Острието на бръснача”, “Цветният воал”, “Магьосникът”, “Ашендън”, Разкази; **Сборници:** “Ирландски разказвачи” и “Избрани ирландски разкази — 2001”; Разкази от **Анджела Картър;** Разкази от **Мери Лавин;** **Е.Л.Доктороу:** “Жития на поети”, “Били Батгейт”, “Призраци в Ню Йорк”; **Уилям Уоргън:** “Гордост”; **Пол Остър:** “Нюйоркска трилогия”, “Лунен дворец”, разкази, “Нощта на оракула”; **Джанет Уинтерсън:** “Страстта”, разкази; **Пат Конрой:** “Принцът на приливите”, “Блус в лятна нощ”; **Енциклопедия на традиционните символи** от Дж.К. Купър; **Джоузеф Кембъл:** “Силата на мита”; **Уолт Уитман:** “Простори на демокрацията”, “Дни-образци”, “Събрано” (есета); **Владимир Набоков:** “Вълшебникът”, “Истинският живот на Себастиан Найт”; **Вирджиния Улф:** “Към фара”, “Собствена стая”, “Три гвинеи”; **И. Б. Сингер:** “Робът”; **Иън Макюън:** “Почивка в чужбина”, “Неумолима любов”; **Лорънс Дърел:** “Александрийски квартет” (Жюстин, Балтазар, Клия), “Пещерата на Просперо”; **Ивлин Уо:** “Шепа прах”; **Майкъл Кънингам:** “Часовете”, “Дни-образци”; **Джон Банвил:** “Мефисто”; **Айрис Мърдок:** “Италианското момиче”, “Святата и скверната машина на любовта”, “Падение, но с чест”, “Поверително удоволствие”,

A MAJOR LITERARY EVENT: THE TRANSLATION OF “ULYSSES” INTO BULGARIAN

The translation is the work of Iglia Vassileva, member of the Bulgarian PEN Centre

Why was Iglia Vassileva invited to translate the masterpiece of James Joyce? The answer becomes evident the moment you see her professional biography.

Here are her TRANSLATIONS in a chronological order: CHANGING by Liv Ullmann; THE ARRANGEMENT by Elia Kazan; THE RAZOR’S EDGE, THE PAINTED VEIL, THE MAGICIAN, ASHENDEN AND OTHER STORIES by W. Somerset Maugham; IRISH SHORT STORIES (in two volumes); SHORT STORIES by Angela Carter; SHORT STORIES by Mary Lavin (in two volumes); LIVES OF THE POETS, BILLY BATHGATE and THE WATERWORKS by E.L. Doctorow; PRIDE by William Wharton; THE NEW YORK TRILOGY, MOON PALACE and ORACLE NIGHT by Paul Auster; THE PASSION and Short Stories by Jeanette Winterson; THE PRINCE OF TIDES and BEACH MUSIC by Pat Conroy; AN ENCYCLOPAEDIA OF TRADITIONAL SYMBOLS; DEMOCRATIC VISTAS and SPECIMEN DAYS and COLLECT by Walt Whitman; THE SLAVE by Isaac Bashevis Singer; TO THE LIGHTHOUSE, A ROOM OF ONE’S OWN and THREE GUINEAS by Virginia Woolf; THE COMFORT OF STRANGERS by Ian McEwan and ENDURING LOVE by Ian McEwan; THE ENCHANTER and THE REAL LIFE OF SEBASTIAN KNIGHT by Vladimir Nabokov; THE ALEXANDRIA QUARTET (Justine, Balthazar, Clea) and PROSPERO’S CELL by Lawrence Durrell; ARCADIA by Tom Stoppard; A HANDFUL OF DUST by Evelyn Waugh;

“Времето на ангелите”; **Хенри Джеймс**: “Примката на призрака”; **Джеймс Джойс**: “Одисей”; **Греъм Грийн**: “Силата и славата”; **Том Стопард**: “Аркадия”

Иглика Василева за превода на “Одисей”:

Джойс започва да публикува “Одисей”, още преди да го е завършил, в две литературни списания. През 1919 издава първите пет епизода в лондонския “Егоист”, където редакторка е Хариет Шо Уийвър. Следва негодувание от страна на абонатите на списанието и на останалите читатели заради нецензурираните неща в книгата. Между 1918 и 1919 отделни епизоди се появяват в американското “Литъл ревью”, където отново следват обвинения в нецензурен език, а тогава е действал Закон за нецензурни и порнографски писания, и редакторите биват санкционирани. Така че и в двете литературни списания издаването на “Одисей” спира принудително. Тогава, през 1921 г. в отчаянието си Джойс се обръща към една млада американка Силвия Бийч, която е притежавала малка книжарница в Париж. Книжарницата се казвала “Шекспир и сие” и е извършвала абонаменти, дори е заемала книги като в библиотека. Помолил я да издаде книгата му. Тя толкова я харесала, че веднага се ангажирала с отпечатването. Трябва да се знае, че по онова време всички големи издатели, и английски, и американски, включително издателите на “Дъблинчани” и “Портретът”, са отказали да поемат риска с отпечатването на “Одисей”, който вече е дамгосан като нецензурна книга. Тя решава да направи от книгата луксозно издание за ценители на литературата, което да бъде предлагано само на абонати, като предварително разпраща по пощата резюме от четири страници до стотина редовни читатели и рекламира книгата като уникална, като същински диамант, а не духовен хляб. Сюрпризи винаги има: сред поръчалите книгата например е един английски свещеник, докато най-грубия отказ е получила от Джордж Бърнард Шоу. Първият тираж свършва много бързо. Това е дребната дама от корицата на българското издание, осмелила се да издаде романа, разбунил толкова много духове.

За превода:

Трудностите тук не са неволни, а умишлено създадени от автора. Джойс не се интересува от простото писане, не му е интересно и толкоз. Романът е пълен със загадки, на които дължи и голяма част от безсмъртието си. Все още не е изтълкуван докрай. Затова всеки преводач си прави свой прочит. Роман, единствен по рода си, заслужава и единствен по рода си превод. Джойс няма нито предшественици, нито последователи, поне засега. Преводът тук е като археологически труд. Дълбаеш пласт

THE POWER OF MYTH by Joseph Campbell with Bill Moyers; THE HOURS and SPECIMEN DAYS by Michael Cunningham; MEFISTO by John Banville; THE ITALIAN GIRL, THE SACRED AND PROFANE LOVE MACHINE, A FAIRLY HONOURABLE DEFEAT, AN UNOFFICIAL ROSE and THE TIME OF THE ANGELS by Iris Murdoch; THE TURN OF THE SCREW by Henry James; The POWER AND THE GLORY by Graham Greene; PROSE POEMS by Oscar Wilde; ULYSSES by James Joyce

Iglika Vassileva on her work on ULYSSES:

Joyce started publishing his still unfinished ULYSSES in two literary magazines. In 1919 he gave the first five episodes to the THE EGOIST magazine in London, then under the editorship of Harriet Shaw Weaver. It was followed, however, by a wave of strong indignation, expressed by the majority of the subscribers and a part of the independent reading public because of the indecencies, which the book contained. Then an official complaint was filed against the American magazine THE LITTLE REVIEW, which serialized major portions of the novel between March 1918 and September 1920, on grounds proceeding from the Suppression of Vice Law and this led to the trial and conviction of the two co-editors Margaret Anderson and Jane Heap for publishing obscenity. Thus in the two literary periodicals the publication of ULYSSES was forced to cease. And then, in 1921, already in a state of total despair, Joyce approached a young American — Sylvia Beach, who owned a little bookshop in Paris. The name of the bookshop was “Shakespeare and Company” and besides subscribing people, it was also engaged in borrowing books. Joyce asked her to publish the book and after reading it, she liked it so much, that immediately proceeded to organize its publication. It should be stressed that at that time major publishers, even the publishers of the previous works by Joyce - “Dubliners” and “A Portrait of the Artist as a Young Man” — both British and American, have refused to take the risk of publishing ULYSSES, which has already been condemned as an obscene book. Sylvia Beach, however, decided to launch a de luxe edition only for literature connoisseurs willing to subscribe. Soon afterwards she posted in advance a summary of four pages to one hundred of her most ardent readers, advertising the book as a unique achievement, much more a precious stone than intellectual food. And can you imagine her surprise, when among the first to order the novel was an Anglican priest, while the rudest refusal came from George Bernard Shaw himself. The first print disappeared in no time. Sylvia Beach is the small lady from the cover of the Bulgarian edition, who alone dared to publish the novel, which inflamed the spirit of the time.

след пласт, но никога не знаеш дали вече си стигнал дъното или по-надолу не те чака някаква друга неведома джойсовска цивилизация.

Друга трудност: изобилие от литературни, исторически, музикални, научни, химически, физически и астрономични факти, които, поне според мен, не могат да се поберат в главата на един-единствен човек. Но са напълно по възможностите на Джеймс Джойс. Феноменална памет. Във връзка с превода изчетох наново: Омир, почти целия Шекспир, Уилям Блейк и Библията. Данте и неговата “Божествена комедия”, Байрон и неговия “Дон Жуан”, Оскар Уайлд, Джон Дън, Йейтс, Милтън и най-вече “Изгубеният рай”, Езоп, Вергилий, Флобер, “Изповедите на Свети Августин” и какво ли не още, дори приказките на Шехерезада, която, както вече знаем, се казва Шахразад.

Третата трудност идва от това, че книгата няма нищо общо с традиционното повествование. Тоест действието не върви праволинейно и напред, обусловено от мотивацията на героите в романа, и така да стига или да не стига, както се случва често при модерните автори, до своя естествен или замислен от автора край. Повествованието се разстила в непрекъснато разширяващи се концентрични кръгове, които напредват единствено хронологически, тоест с напредването на деня, и, разливайки се, застигат различни герои в различни часове на деня, попаднали в различни ситуации, заети с различни дела. Много е важно да се знае, че за разлика от всички други литературни герои, героите на Джойс в “Одисей” са лишени от всякаква мотивация. Денят 16 юни 1904 не е никакъв забележителен ден, който всички ще помнят. Както е например единственият ден, който описва Вирджиния Улф в “Мисис Далауей”. Той е един най-обикновен ден, като всеки друг, брънка от сивотата на ежедневието.

Четвърта трудност — тук вече говоря за такива трудности при превода, които вероятно ще затруднят и читателя, а именно, че действително случващото се се смесва без всякакво предупреждение или друг индикатор с мислите наум на героите: обикновено това са предишни случки, откъси от песни, но само откъси, вицове, суеверия, предания, исторически случки, арии из опери — самият Джойс е имал много хубав глас и често се е проявявал по кръчмите. Например: двама души разговарят — минава трети и събужда различни мисли у двамата. Тези мисли са написани редом с продължаващия на глас разговор, без специални препинателни знаци, които да обозначат тази разлика и това, разбира се, е много подвеждащо.

Алитерацията съществува осезателно в романа — на Джойс звукоподражанието му е по-интересно от смисъла.

Изобщо преводът, особено на такъв тежък и дълбоко кодиран текст, върви на три нива: тълкуване,

On the Translation:

The difficulties in the text are not involuntary, but deliberately created. Joyce was never interested in the simple way of writing; he never considered it of any value. The novel is full of enigmas and puzzles and its immortality is partly due to them. There remain, however, a lot of indigestible and unidentifiable things. That is why every translator usually offers her or his own interpretation, because this is a unique novel. Joyce is a writer without predecessors and without followers, for the time being at least. The translation of ULYSSES is like an archaeological excavation. It is layer after layer, but you never know whether you have reached the bottom or whether still another layer of inexplicable Joycean civilization lies even deeper.

Another difficulty awaiting the translator of ULYSSES is the sea of literary, historical, musical, scientific, chemical, physical, astronomical, etc. facts, which, in my modest opinion, are beyond the capacity of a human brain. But evidently they were well stored and correctly remembered in the mind of James Joyce. His mind was phenomenal. In order to translate the novel I had to reread — and I did it with enormous pleasure — Homer, Shakespeare, William Blake and the Bible. Dante Alighieri and his “La Divina Commedia”, Lord Byron and his “Don Juan”, Oscar Wilde, John Donne, W. B. Yeats, John Milton and his “Paradise Lost”, the fables of Aesop, also Virgil, Gustave Flaubert, St. Augustine’s “Confessions”, even the Arabian Nights or the Tales of Scheherazade, as they are popular in Bulgaria.

Another difficulty comes from the fact that the novel has nothing to do with traditional narration. What I mean is that the narration is not linear, following a straight line ahead, motivated by the characters and their actions, which finally comes to a natural, accidental or open end, as is the case with many authors of the Modernism. The narration here goes in circles, in constantly widening circles, which advance chronologically, which is - they advance round the clock, “visiting” different characters in different hours of the day, while everyone is busy with his usual activity. It is very important to know that unlike most literary heroes, those of Joyce in ULYSSES suffer a lack of motivation. Unlike the day described by Virginia Woolf in “Mrs Dalloway”, the day June 16, 1904 is not a remarkable day. It is quite an ordinary day, a day like any other - a simple link in the gray chain of everyday life. There is nothing extraordinary about it.

Still another difficulty is something which is bound to puzzle not only the translator, but the reader as well and it amounts to the following: what is actually happening in the plot is often mixed and mingled - without any warning or offer means of indications - with what the characters are currently thinking, with whatever pass through their heads at a given moment and these are usually previous happenings, excerpts from songs, but only excerpts, jokes, rumours, preju-

изготвяне на концепция за превода и претворяване. Концепцията малко или много се свежда до личния преводачески опит, претворяването изисква богат български език на всички нива — висок художествен стил, разговорен и жаргонен — и тук ми ще да кажа, че не българският беше най-голямото препятствие за мен, и да добавя, че нашият език, макар и напоследък занемарен и задъхващ се от чуждици, има голям капацитет и голямо богатство от живи и изразителни думи, чието изваждане от зандана на народната памет е наше общо задължение. Най-голяма трудност срещнах с тълкуването на текста, който на места — на много места — е преднамерено неясен. Но това е Джойс, той си е такъв и затова “Одисей” се смята за библията на Модернизма, защото показва голямата обърканост на съвременния човек. Изгубил вярата си в Бог, той търси упование и устои у себе си, но се оказва, че е слаб и нерешителен, именно защото е рухнала ценностната му система. Така стоят нещата и до ден днешен. Затова “Одисей” продължава да бъде така модерен, както е бил и през 1922 година.

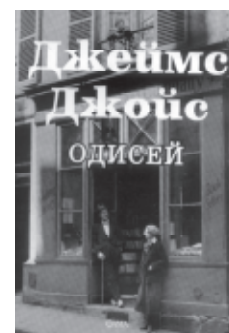

Книги, преведени от Иглика Василева.
Books, translated by Igljka Vasileva.

dices, fables, stories, historical events, arias — Joyce himself was well known at local inns for his beautiful voice. Now try to imagine what kind of difficulty I am talking about: we have two characters talking to each other, a third one is passing by and this stirs different thoughts in each of the two. These stirrings, however, go side by side with the words of the actual conversation, unmarked and undistinguished by any means of regular punctuation. This is extremely misleading and in this mess of words you can hardly guess who is talking what and to whom.

Alliteration is worth mentioning, because it is a salient feature in the novel.

The translation of such a difficult and deeply encoded text proceeds at three levels, namely: interpretation of the original, conceptualization and recreation into the target language. The conceptualization is more or less based on the personal professional experience of the translator, while the recreation of the text, especially in the case of ULYSSES, requires a richly stocked vocabulary, encompassing all sorts of words and phrases, ranging from the archaic to the colloquial, including various jargons, constant word-coinage and a perfect language command in general. At this point I would like to say that I was pleasantly surprised to discover the immense potential of the Bulgarian language, which proved no obstacle at all in rendering the meaning. I would like to add as well that our language, which - in my modest opinion - is currently undergoing a period of disregard, bordering on illiteracy, smothered by foreign terms and phrases, is still in possession of an enormous vocabulary wealth and the excavation of this treasure is our common task nowadays. The most difficult part of the translation was its interpretation in-depth, because ULYSSES is a deliberately misleading text. But this is how Joyce is and that is why ULYSSES is considered the bible of Modernism, because it shows the stifling confusion of the modern man, who has lost his faith in God, who is looking for hope and support in him, but finds himself weak and irresolute, since his structure of values has collapsed. And this is how things are till the present day. That is why ULYSSES is still a modern book - as modern as it was back in 1922.

ХАШИЗУМИ БУН – ЯПОНИЯ

Поетесата Хашизуми Бун е една от малкото жителки на Хирошима, оцелели след атомната бомбардировка на 6 август 1945 година. Тогава тя е 14-годишна ученичка, мобилизирана в групите за трудова повинност в града. Всички нейни поетически и есеистически творби до днес са посветени на страшното събитие, разтърсило завинаги живота ѝ. Тук публикуваме стихове от нейната книга "Приятели човеци!", екземпляр от която тя подари на Българския П.Е.Н.-център с авторски подпис.

Hashizume Bun
橋 爪 文

МОМЧЕТО

Тук, в покрайнините на Хирошима,
сред военно-зеления парад на тревите
в осем часа и 15 минути
едно момче
е дошло да лови пеперуди —
толкова рано сутринта...
Внезапно
кълбо от светлина удря момчето,
завъртва го в стълб от огън,
превръща го в пламнала факла...
То пада на обгорената земя
с изпочупени нозе,
с разперени ръце,
почерняло,
обърнало изгорели очи към небето,
разтворило уста в ням вик —
дали не вика своята майка?
Дали не моли помощ
от своите братя и сестри,
от своите приятели?
Или това е сетният вик на агонията?
Нито един зъб,
нито нокът дори
не ще остане от него
в лудата жарава,
която продължава да гори.
Само едно малко
черно въгленче
ще остане
от момчето.

УЧИЛИЩНА СПОРТНА ПЛОЩАДКА

Сакума Казуко!
Сакума Казуко!
Легнала между купища тела,
пръснати навред по спортната площадка,
Казуко чува как нейният баща вика името ѝ —
неговият глас идва по-близо
и по-близо...
Той вече спира до нозете ѝ,
но нейните изгорели, гноясали очи
не могат да съзрат близостта му...
Нейните ръце,
нейните нозе
не помръдват.
Как да открие своето дете
между телата, разстлани по земята като дрипи —
множество тела
с изгоряла, свлечена кожа?
Бащата просто броди наоколо,
викайки нейното име с болка.
Казуко вика също
отново и отново,
но никакъв звук не се чува
от нейното обгорено и подуто гърло.
Звукът от стъпките на нейния татко
и неговият глас
постепенно избледняват, все по-далече.
Сълзите текат по бузите на Казуко —
единствен
безмълвен знак,
че тя е жива.

Превод от английски: Георги Константинов

ШИМУН ШИТО ЧОРИЧ – ШВЕЙЦАРИЯ

Шимун Шито Чорич е хърватски писател, живеещ и работещ в Швейцария. Пише и издава книги за деца, а така също е автор на песни, които изпълнява сам. Активен член на ПЕН.

ЗМИЯТА

Както обикновено, и тази привечер той се катереше по старата ябълка в градината под къщата, надбягваше се със зелените гусери, които хич не се плашеха от него, размахваше ръцете си заедно с шарените пеперуди, бръмчеше с пчелите от татковите си кошери или шептеше нещо на разцъфналите глухарчета около старата дюля.

Отведнъж откъм пътеката се дочу уплашеният вик на майка му:

— Боже господи, я се махни от тоя дувар! Днес баба ти Ива ей тук под нара е видяла една змия. Същинска усойница!

В този миг обаче най-едрата зелка се обади:

— Боже мили, какво ѝ става на майка ти? Развикала се е, сякаш към нас е

припнала някаква лакома коза!

— Ти пък, голяма работа — някаква коза! — взе да се присмива квачката с пухкавите пиленца около себе си.

— То поне да беше някоя лисица или орел!

— Тези всичките са като пияни и не се чуват какво говорят! Всичко е весело, докато не се появи големият котарак! — зацвъртя малкото мишле от дупката.

Точно в този миг се обади и баща му изпод асмата.

— Не бой се, момчето ми! Само не се приближавай до кладенеца!

Хлапето внимателно слушаше всичко това и започна да се пита: Как е възможно всички тези твари около него да говорят толкова ясно и искрено, а никой да не разбира другия! И продължи безгрижно да си играе. Само че сега около него започна да подскача и върното му кученце Биго.

КЛЕТКАТА

Веднъж на улицата в градчето отец Франьо забеляза едно момченце с няколко гургулици. Държеше ги в една проста, изплетена от повет клетка, и малко срамежливо подканваше минувачите:

— Гургулици, гургулици, още две са останали...

Но хората бързаха и никой не му обръщаше внимание. Момченцето беше от бедняшка къща, без баща, само с майка си и двете си сестрички. То помагаше семейството им да се прехрани, като ловеше разни птички и гургулици, които продаваше за дребни пари на богатшите.

Отец Франьо се притаи зад едно стъбло и започна да наблюдава момченцето и минувачите. То продължаваше безуспешно да предлага гургулиците за продан, а отецът от любопитство започна да отброява колко пъти момченцето ще извика: “Гургулици, гургулици”, докато някой ги купи. Като стигна до цифрата трийсет и три, той се съжали над него — то все по-силно и тъжно подвикваше. Отецът се удивляваше на неговата упоритост, но започна да се страхува детето да не се разплаче, щом минувачите все тъй го отминават.

Тъкмо беше скроил своя малък план, когато се появи като заръчан един познат търговец, който караше пред себе си два натоварени коня. Отец Франьо излезе пред него, поздрави го учтиво и го помоли да му купи от момченцето двете гургулици. Търговецът веднага позна бедния и обичан от всички в околността отец Франьо, усмихнат купи двете гургулици заедно с клетката и ги подари на отца. Щастливото момченце подскочи от радост, Франьо благодари на богатия търговец и всеки тръгна по своя път.

Щом отец Франьо остана самичък, пусна гургулиците на свобода, а клетката я скри зад едно дърво във високата трева. Той реши да дойде пак, да върне клетката на момченцето и да му помогне пак да спечели по някоя парица за своето семейство.

АРТУР ЕДГАР Е. СМИТ — СИЕРА ЛЕОНЕ

Артур Едгар Е. Смит е роден във Фритаун, Сиера Леоне. Писател и есеист. Преподавател по английски във Форс Бей колеж. Проявява интерес към устната разказвателска традиция в родината си. Активен член на П.Е.Н.

СТРАШНИЯТ СЪД

Живял някога един старец със своите деца в малка къщурка. Толкова бил беден, че едва успявал да ги изхрани с непосилен труд. Но децата били неблагодарни. Въпреки че всеки ден изнемогвал на нивата, за да може да ги нахрани и облече с припечелените пари, те все недоволствали ... Когато им давал да ядат, ненаситните деца искали още и още. Бащата се страхувал и затова им давал още. Когато не им давал, те се нахвърляли върху тенджерата и сами си взимали, като изяждали почти цялата храна, определена за следващия ден.

Що се отнася до дрехите, интересували се само от най-модните. Когато им купувал обикновени, евтини дрехи, децата ги наричали “мръсни парцали”, грабвали ги и сърдито ги захвърляли. После искали пари, за да си купят модерни дрехи по техен вкус.

Здравето на бащата се влошило и той вече не можел да работи толкова много, за да ги изхранва. Момчетата вече не можели да ядат колкото си искат. Храната не им стигала дори колкото да са в добро здраве. Нито пък можели да носят хубави дрехи. Дори не помисляли вече за луксозните дрехи, с които се труфели доскоро.

Един ден братята се събрали и седнали на рогозката, прегладнели и оклюмали, когато най-малкият от тях се изправил ненадейно и рекъл:

— Имам идея.

— Хайде, казвай, идиот такъв — подканили го другите.

— Можем да отидем в града и да си намерим работа — заявил малкият с победоносен глас и се ухилил, сякаш е открил лекарство против СПИН.

— Стига, глупако — провикнал се най-големият. — Това ли е най-умното нещо, което ти хрумна? Не виждаш ли, че както я кара тая държава, това е последното нещо, за което можеш да се надяваш?

— Е, няма да ни стане нищо, ако опитаме. Може да извадим късмет.

— Добре де — намесил се другият брат, — тогава можем да опитаме нещо друго. Напоследък хората са много обезверени, затова лесно можеш да ги излъжеш с нещо, което да им харесва, и тогава не само ще си живеем добре, ами пребогато.

— Браво! — извикали другите въодушевено. — Продължавай, човече, дай да чуем какво си измислил.

— Ще се преместим в най-отдалечената част на страната — започнал онзи, — и ще се установим в църковния бизнес. Ще привлечем много души, които ще правят щедри дарения, за да си изградим мисията.

— Фантастична идея! — всички се зарадвали и извикали в един глас. — Наистина фантастична, човече! Ще спечелим купища пари. Скоро всички ще бъдем милионери! О, какъв велик ден ще бъде този за всички ни.

Потеглили още на следващия ден с един минибус. Прекосили много провинциални шосета. След около пет часа уморително пътуване по черни, неравни пъгища, пристигнали в един слабо населен град. Слезли и извървели остатъка от пътя пеш. След това навлезли в гъста гора, дълго вървели в нея, но най-накрая се озовали в отдалечено село. Било вечер и хората се били събрали на селския площад.

— Добър вечер, добри хора — издекламирали те в един глас. — Ние пътуваме из цялата страна да разпространяваме “благата вест” от желание да направим живота ви по-добър и вас — по-щастливи. — Хората ги приветствали, прегърнали ги и им устроили весело посрещане.

На следващия ден те започнали да изпълняват църковни обреди наред центъра на селото. И тъй като това се повтаряло всеки ден, много от селяните били привлечени.

В продължение на няколко месеца била построена и обзаведена цяла църква. Братята заели всички важни постове в нея. Най-големият станал викарий, вторият по възраст — кюре, третият — псалт. А най-малкият, тъй като бил непълнолетен, станал прислужник. Църквата вече си била извоювала име сред селяните и все повече хора се тълпели край нея и край братята, които, като пристигнали били мършави и

изпосталели, а сега се били закръглили и гледали важно-важно. По това време обаче селото било обект на чести набези от страна на добре организирана банда крадци. Всякакви опити да бъдат обуздани останали без резултат. Нощем никой не смеел да мигне, защото хората не се чувствали в безопасност. Хората бдували като на пост. Най-слабият шум ги стряскал, карал ги да се чувстват безпомощни.

Свикали събрание на площада в селото. Повечето селяни се събрали на минутата, защото положението било сериозно и не търпяло отлагане. Взели да обсъждат сполетелите ги злини. Най-много блеснала с речта си една възрастна жена:

— Всичко се срина. Няма ги вече хубавите неща от миналото. Сега хората се държат като зверове от джунглата. Забравено е времето, когато възрастните бяха на почит. Сега всички са се превърнали в егоисти, не помислят за ближния. Злодеянията се превърнаха в спорт и всеки го практикува с огромно удоволствие. Какви ли не средства измислят хората, за да се избиват. Всеки ламти за власт и богатство и като се втурнат да ги преследват, от нищо нямат страх.

Кражбата вече не е оня грях, за какъвто го смятахме навремето. Големите крадци забогатяват и тлъстят на наш гръб, а ние продължаваме да страдаме. Но нека не им се даваме, нека не смятат, че тяхното ще стане, защото тях няма да ги бъде! Защото Господ ни гледа отгоре и записва в тефтера всичките ни злини. Точно така, Той преценява всичките ви прегрешения. И докато Бог брои греховете, брои ги и Сатаната. А в Деня на страшния съд и двамата, застанали един срещу друг, ще посочват и избират онези, които са доказали, че трябва да отидат при единия или при другия. Сатаната ще строи групата си от едната страна, а Бог — от другата. Сега е времето да се покаете и да застанете до Бог, още преди събитията да са ви помели ... — Братята се спогледали. След това събранието продължило.

След всяко нападение крадците се събирали в задния двор на църквата, за да си поделят плячката. Събота сутринта пак там отишли с пребогата плячка. На зазоряване прислужникът излязъл навън да ливне мръсната вода. Излял я в канавката и тръгнал да се прибира обратно, когато доловил гласове от задния двор. Спрял и наострил слух. Тогава ги чул съвсем ясно.

— На теб едно, на теб едно, на теб едно, на мен едно ... На теб едно, на теб едно, на теб едно, на мен едно ...

Тъкмо да се прибере и гласовете отново прозвучали.

— Едно на теб, едно на теб, едно на теб, едно на мен ...

— Едно на теб, едно на теб, едно на теб, едно на мен ...

Умът му се върнал назад към думите на старата жена от събранието и той веднага разбрал, че Сатаната и Бог разговарят.

— Виж ти! — възкликнал, когато тази мисъл го осенила. — Толкова скоро? Значи тя е знаела какво предстои, ала не ни предупреди да се подготвим. Какво да правя сега? О, не, вече е твърде късно! Денят на страшния съд е вече дошъл! ... О, Господи! О, Господи, помогни ми! Помогни ми, Господи! — извикал той и взел да клати глава нагоре-надолу в смирена молитва.

Междувременно крадците продължили да поделят плячката си в ъгъла. Но като се сетил, че някои от нещата били паднали на пътеката, единият попитал.

— Какво ще правим с изпадналите на пътеката неща? Те на кого се падат?

Прислужникът бил ужасен. Главата го заболяла, завил му се свят. Сърцето му се блъскало бясно в гърдите, сякаш се мъчело да изхвъркне на свобода. Бил сигурен, че това е краят му.

— Кои неща на пътеката? Не съм ги забелязал! — Гласовете се чули по-отблизо в сравнение с преди. Цялото му тяло се разтреперило неудържимо. Сърцето му се разтупкало, сякаш всеки миг ще се пръсне. Мозъкът му възврял. Вече нищо не му принадлежало. Като че се носел във въздуха. Краката му неволно тръгнали да бягат надалеч от него, докато самият той останал да се моли на глас: “О, Господи, имай милост, моля Те, моля Те да имаш милост, Господи, умолявам Те! — Като чули виковете му, братята излезли навън да видят какво става. Стъписали се, като видели състоянието му. Затичали се към него, взели да го разпитват какво се е случило.

— Дойде Денят на страшния съд! Видях Бог и Сатаната как избират кого да вземат.

Не можели повече да чакат. Хукнали подир най-малкия си брат, докато стигнали една гора в далечината, установили се там да пренощуват и започнали трескаво да се молят. И оттогава стоят там и се молят в очакване да дойде Бог и да ги прибере. Все още чакат. А междувременно построената от тях църква взела да се руши.

Превод от английски: Иглика Василева

ДНЕВНИК НА СВЕТОВНИЯ КОНГРЕС НА П.Е.Н. ДАКАР, СЕНЕГАЛ, 2007 г.

Неотдавна завърши 73-ият конгрес на Международния П.Е.Н. (поети, есеисти, новелисти). Събитието се проведе в първата половина на юли в столицата на Сенегал, Дакар. Мотото на конгреса "Думата, светът и човешките ценности" събра делегати от близо 60 държави.

На дискусиите по време на конгреса стотици писатели от цял свят обсъдиха възможностите на световната организация за подкрепа на всички хора на перото, работещи в условията на цензура, недостатъчна свобода на изразяването, политически и икономически натиск. В хотел "Меридиен Президент" се проведеха кръгли маси на П.Е.Н.-комитетите "Писатели за мир", "Писатели в затвора", "Писатели в изгнание", "Езиковите права и правото на превод" и др.

В работата на конгреса взеха участие и българските писатели Георги Константинов, председател на Българския П.Е.Н.-център и поетът Бойко Ламбовски. Те осъществиха своето участие в световния форум с подкрепата на Държавния културен институт към българското Министерство на външните работи.

Двамата наши представители имаха изказвания в отделните дискусии, а също така подписаха договор за междубалканско сътрудничество с представителите на съответните П.Е.Н.-центрове на Сърбия, Турция, Македония, Словения, Косово (някои балкански страни като Гърция и Румъния нямаха официални представители на конгреса.) Георги Константинов направи изказване и пред голямата асамблея на конгреса (стр. 3).

Този брой на бюлетина „Български П.Е.Н.“ излиза с подкрепата на Национален Фонд Култура.
The present issue of the Bulletin „Bulgarian PEN“ was published with the support of the National Found Culture.

Броят на бюлетина се разпространява и чрез ИНТЕРНЕТ.